

### ללמד מתמטיקה / שמעון אגסי

בכל יום רביעי בשבוע אני מחכה לתלמידותי בלובי של מקום עבודתי. אחרי יום הלימודים, עולות התלמידות שנבחרו להשתתף בלימודי ההעשרה לאוטובוס המסיע אותן לפארק ההיי-טק. שם מחכים להם העובדים שהתנדבו לתרום לקהילה ולעזור לתלמידות בלימודי המתמטיקה והאנגלית, ואני ביניהם. וכשהן מגיעות אני בא לקראתן בשמחה עצורה והן מקבלות אותי בפנים מאירות ובחיוכים ביישניים. ארבע תלמידות אתיופיות, בנות כיתה ח', בעלות עיניי שקד בורקות, עטורות צמות צפופות, לאחת - דקות ורבות, לאחרת - שזורות האחת בתוך השנייה כמו כתר. שתיים מהן לבושות בפשטות, שתיים אחרות בהידור, מפטטות ביניהן בעליזות באמהארית ומחייכות בנעימות.

"שלום בנות," אני אומר, "מה שלומכן?"

בסדר..., בסדר..., בסדר..., עונה כל אחת כלאחר יד, כאילו מה, אני צריכה לשתף אותו בקשיים שלי ?

אני אוסף אותן ואנחנו נכנסים למעלית, שקירותיה השקופים חושפים לעיני הנמצאים בה את כל הנוף הנפרש למרחקים. המעלית עולה במהירות, ומראה הנוף מתרחב ומעמיק בקצב מהיר יחד עם עלייתה.

"וואו... איזה פחד... אני מפחדת להסתכל החוצה!!", אומרת טספנש<sup>1</sup>, פניה מבוהלות, מחזיקה בחוזקה במעקה המעלית ועוצמת עיניים.

"היא פחדנית, היא פחדנית", אומרות האחרות, וכולנו מצחקקים.

מגיעים לקומה העליונה, עוברים דרך המטבחון, מכינים שתייה חמה, נכנסים לחדר הישיבות הקטן, הבנות מפשילות את התיקים, מתיישבות מסביב לשולחן, מוציאות מחברות, ספרים, וקלמרים. מוכנות.

"מה נלמד היום?", אני שואל.

"המורה, המורה", קוראת טספנש בהתרגשות, "אני רוצה שתלמד אותי היום שברים!"  
"בבקשה אל תקראי לי 'המורה'", אני אומר, "תקראי לי יוסי".

"טוב, המורה, ..." מניחה את ידה על פיה במבוכה מחוייכת... "אבל ככה אני רגילה..."  
"בסדר", אני אומר, "ואת - פסיקה<sup>2</sup>?", אני שואל.

---

<sup>1</sup> "תקווה" באמהארית.

"אני רוצה שתלמד אותי גיאומטריה של חוצה זווית – הנה התרגילים שנתנו לנו", ומושיטה לי את הספר פתוח בעמודי התרגילים.

"או קיי", אני אומר, "ואת - סְפִינֵט<sup>3</sup>?"

"משוואות בשני נעלמים", היא עונה.

"ואת – קֶלְקִידָן<sup>4</sup>?"

"אני – כואב לי הראש".

"מה קרה?", אני שואל,

"לא ישנתי כל הלילה, המורה".

למרות סקרנותי, אני עוצר מלהמשיך ולחקור מדוע ולמה.

"לכי לעשות לך עוד משהו לשתות, ותחזרי רעננה וערנית", אני אומר.

"אוףףף, לא רוצה!", מעוותת את פניה ומנענעת את ראשה ופלג גופה העליון בתנועות נחשיות ימינה ושמאלה.

"אז מה את רוצה לעשות?",

"לא יודעת, המורה".

"טוב, תישארי כאן, תניחי את הראש על השולחן, וכשתרגישי טוב יותר – תגידי לי, אבל אל תפריעי לחברות שלך", אני אומר.

"טוב, המורה", מניחה את ידה מקופלת על השולחן, ומחביאה את פניה בתוכה.

אני שואף הרבה אוויר כאחד שכבר יודע שלפניו מוטלת משימה לא פשוטה, מסתכל על השלוש הערניות, שיניהן בוהקות בלובן מאחורי חיוכיהן, עיניהן הנוצצות והסקרניות תלויות בי, אני מחייך אליהן בחזרה, ומתחיל.

"תגידי לי בבקשה, טספנש", אני אומר, "נגיד שיש לי תפוח, ואני מחלק אותו לשני חלקים שווים, כמה זה כל חלק?"

"המורה, אני לא אוהבת תפוחים. אני אוהבת בננות!", היא אומרת.

"או. קיי.", אני אומר, ומנסח את השאלה קצת אחרת בתקווה שההמחשה החדשה תקל עליה,

"נגיד שיש לי בננה, ואני מחלק אותה לשני חלקים שווים, כמה זה כל חלק?"

....אין תשובה.

"הנה", אני כותב על הלוח ואומר, "1", ואז מצייר מתחתיו קו אופקי ואומר, "לחלק ל-2", ואז כותב מתחתיו ואומר "2, כמה זה?"

<sup>2</sup> "פסח" באמהארית.

<sup>3</sup> "רוחב לב" באמהארית.

<sup>4</sup> "הבטחה" באמהארית.

"חצי !!", אומרת טספנש בשמחה.

"יפה מאד", אני אומר, מעודד מהתשובה הנכונה.

"ועכשיו אני נותן לך את שני חצאי הבננה, כמה בננות יש לך?", אני שואל, ...

"אחת וחצי!", היא אומרת, מסתכלת בחטף על חברותיה, לקבל רמז כלשהו על מידת נכונותה של התשובה.

...

אני נאלם באכזבה.

"אם שברים עדיין קשים להבנתה, איך אעזור לה להבין את תרגילי ההסתברות שקיבלה אתמול בשיעורי הבית?", אני חושב לעצמי, והתסכול הולך וגואה...

ולפתע נופל האסימון, ואני קולט בהכנעה שכנראה לא אוכל לעזור לה. רק נותר לי לקוות שהיא תסתדר טוב בחיים, כמו רבים אחרים, גם מבלי לדעת מתמטיקה.

\*\*\*

\*

"זהו כד", אני אומר לפסיקה בשיעור כעבור שבוע, ומצייר על הלוח עיגול גדול.

"ובכד – שני כדורים", ואני מצייר שני עיגולים קטנים בתוך העיגול הגדול.

"האחד שחור, והשני לבן", ואני ממלא את אחד העיגולים הקטנים.

"ועכשיו, פסיקה, תגידי לי בבקשה, מהו הסיכוי שאוציא מן הכד את הכדור השחור?".

בוהה אלי פסיקה ואומרת: "סיכוי? ..."

אני מבין...

מתעשת במהירות ומחדש את ניסיוני לעזור לה לפצח את שיעורי הבית בהסתברות.

"הנה", אני אומר, "כמה כדורים יש בכד בסך-הכול?",

"שניים", היא אומרת.

"יפה", אני אומר, וכותב על הלוח את הספרה 2, ומעליה קו אופקי.

"וכמה כדורים שחורים יש בכד?", אני שואל,

"אחד", היא אומרת.

"יפה", אני אומר, וכותב מעל לקו האופקי את הספרה 1.

"מה קיבלנו?", אני שואל,

"חצי" היא אומרת.

"נכון!", אני אומר, "זהו גם הסיכוי להוציא כדור שחור!".

"אהה", היא אומרת בחיוך מבין.

"ועכשיו תגידי לי, פסיקה, אם אני אוסיף עוד שני כדורים שחורים לכד", ומצייר שני עיגולים

מלאים נוספים בתוך העיגול הגדול, "הסיכוי שאוציא כדור שחור - יקטן או יגדל?",

"יגדל!", היא אומרת,

וגופי מתרפה בהנאה, מעודד מהתשובה, ומבין שיש מקום להמשיך.

והשיעור נמשך והשאלות הופכות קשות יותר, ובסוף השיעור היא כבר יודעת לענות יפה על

תרגיל הבית:

"בכד ישנם שישה כדורים אדומים, שלושה צהובים ושני כחולים.

א. מהו הסיכוי להוציא כדור אדום ?

ב. מהו הסיכוי להוציא כדור או צהוב או כחול ?

ג. מהו הסיכוי לא להוציא כדור צהוב?"

ולמרות שעל השאלה "ד. מהו הסיכוי לא להוציא כדור שחור?" היא עונה "אפס", אני מרגיש

בסיפוק רב שהתקדמנו מאד.

\*\*\*

\*